

Asia: VN/2245/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 184 §n muuttamisesta

Vastaajan rooli ja toimiala. Valitse parhaiten kuvaava

1. Tekijä tai esittävä taiteilija (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

2. Sisältöteollisuus (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

3. Välittäjät (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

4. Työntekijä- tai työnantajaliitto

-

5. Kulttuuriperintöorganisaatio (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

6. Opetus- ja tutkimusalan organisaatio

Korkeakoulutus ja tiede, esim. yliopistot ja ammattikorkeakoulut

7. Julkinen sektori

-

8. Kansalainen, kuluttaja tai muu loppukäyttäjä (ml. näitä edustavat yhdistykset ja organisaatiot) tai muu yhteisö

-

Yleistä. Valitkaa jokin näistä, ellei esityksestä ole tarkempaa lausuttavaa

Valitkaa jokin näistä, ellei esityksestä ole tarkempaa lausuttavaa. Jättäkää tällöin vastaamatta tätä seuraaviin kysymyksiin.

-

1. Kysymyksiä esityksestä kokonaisuudessaan

Esityksellä pyritään modernisoimaan tekijänoikeutta ja saattamaan se paremmin vastaamaan digitaalisen ajan vaatimuksia. Onko esitys kokonaisuudessaan oikeansuuntainen?

Kyllä

Esityksessä pyritään saavuttamaan oikeudenmukainen tasapaino tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden, sisältöteollisuuden ja muiden kaupallisten toimijoiden sekä yhteiskunnan (ml. kulttuuriperintölaitosten, oppilaitosten ja kansalaisten ja loppukäyttäjien) etujen välillä. Onko esitys kokonaisuudessaan tältä osin oikeansuuntainen?

Kyllä

Puuttuuko esityksestä kokonaan jotain sellaista, mistä olisi tarpeen säätää tässä yhteydessä? Mikä?

-

2. Kysymyksiä tekstin- ja tiedonlouhinnasta (TekL 13 b §, DSM-direktiivin 3 ja 4 artikla)

Tekijänoikeuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 b § kappaleen valmistamisesta tiedonlouhintaa varten. Pykälällä pannaan täytäntöön DSM-direktiivin 3 artikla (tiedonlouhinta tieteelliseen tarkoitukseen) ja 4 artikla (tiedonlouhinta yleiseen tarkoitukseen). Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia.

Helsingin yliopisto toteaa, että Helsingin yliopisto kannattaa vahvasti ehdotusta siitä, että korkeakouluilla ja niiden tutkijoilla on mahdollisuus suorittaa tiedonlouhintaa tieteellistä tarkoitusta varten. Helsingin yliopisto pitää myönteisenä, ettei tieteellistä tutkimusta varten tapahtuvaa tiedonlouhintaa estetä tai rajoiteta. Yliopisto pitää erittäin tärkeänä, että korkeakoulujen ja niiden tutkijoiden mahdollisuus suorittaa tiedonlouhintaa tieteellistä tarkoitusta varten turvataan.

1 momentti

Ehdotetun lain 13 b §:n 1 momentin mukaan teoksesta saa valmistaa kappaleita tiedonlouhintaa varten ja säilyttää kappaleita kyseistä tarkoitusta varten. Nämä kaksi – kappaleen valmistaminen ja kappaleen säilyttäminen – ovat tiedonlouhinnan edellytyksiä. 1 momentin mukaan edellytyksenä säännökselle on se, ettei ole sovittu toisin, eikä kappaleen valmistamista tai estämistä ole rajoitettu, näin huomioiden tekijöiden intressit. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi täsmennetään, että 1 momentti soveltuisi nimenomaan teoksiin, jotka tekijän luvalla on saatettu vapaasti yleisön saataviin, sekä teoksiin, jotka käyttäjä on hankkinut ostamalla tai lisensoimalla (sivu 70). Kappaleiden käyttö on rajattu yksinomaan tiedonlouhintatarkoitusta varten (sivu 70).

Helsingin yliopisto toteaa, että se kannattaa vahvasti ehdotusta ja pitää toimivana esitettyjä edellytyksiä ja reunaehtoja (ml. täsmennystä siitä, millaisiin teoksiin 1 momenttia sovelletaan).

2 momentti

Ehdotetun lain 13 b §:n 2 momentin mukaan teoksen kappaleen, joka on valmistettu tieteellisessä tutkimuksessa tapahtuvaa tiedonlouhintaa varten, saa säilyttää ja sitä saa käyttää myöhemmin tutkimuksen todentamiseksi edellyttäen, että teoksen kappale on vain siihen oikeutettujen saatavilla. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi täsmennetään, että koska valmistettujen teoksen kappaleita saisi säilyttää tutkimuksen todentamista varten, olisi tiedonlouhinta-aineiston pysyvä säilyttäminen säännöksen nojalla sallittua (sivu 70). Samassa kohdassa täsmennetään myös, että pääsy aineistoon on rajoitettu niin, että vain aineistoon oikeutetuilla on siihen pääsy.

Helsingin yliopisto pitää kannatettavana esitettyä ehdotusta. Yliopisto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ehdotetussa lainsäädännöksessä kappaleen käyttämisen tarkoitus on rajattu tutkimuksen todentamiseen. On mahdollista, että jää hieman avoimeksi, mitä kaikkea ”tutkimustulosten todentaminen” voi sisältää. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi viitataan myös ”tutkimuksen verifiointiin” (sivu 42), mutta muuten tarkoitusta ei ole täsmennetty. Lainsäädännöksen 2 momentilla pannaan käytäntöön DSM-direktiivin 3 artikla, jossa käyttämisen tarkoitus on rajattu tieteellistä tutkimusta varten, ”mukaan lukien tutkimustulosten todentamiseen” (artiklan 3 kohta 2). Riippumatta siitä, mitä tutkimustulosten todentamiseen katsotaan sisältyvän, on tutkimustulosten todentaminen rajatumpi käyttötarkoitus, kuin käyttäminen tieteellistä tutkimusta varten. Tämä käy ilmi myös direktiivin sanamuodosta (tutkimustulosten todentaminen on luettuna mukaan tieteellisen tutkimuksen käyttötarkoitukseen).

Näin ollen Helsingin yliopisto esittää, että tieteellisessä tutkimuksessa tapahtuvaa tiedonlouhintaa varten valmistetun teoksen kappaletta saisi säilyttää ja käyttää direktiivin sanamuodon mukaisesti tieteellistä tutkimusta varten.

Lopuksi Helsingin yliopisto yhtyy luonnoksen sivulla 42 esitettyyn huomioon siitä, että ”tiedonlouhintaa koskevalla tekijänoikeuden rajoituksella edistetään innovaatiotoimintaa”, ja että ”tutkijoille ja tutkimusorganisaatioille sääntely toisi ennakoitavuutta ja nykyistä selkeämmät oikeudelliset puitteet”.

Helsingin yliopisto yhtyy myös luonnoksen sivulla 14 esitettyyn näkemykseen siitä, että ”tekijänoikeuslaissa on säädetty vain vähäisessä määrin poikkeuksia tekijän yksinoikeudesta opetuksen ja tutkimuksen hyväksi”. Helsingin yliopiston yhtyminen ko. näkemykseen liittyy olennaisesti myös lausunnon kysymykseen 3 (alla). Tekijänoikeuslainsäädännön suhdetta tieteeseen ja tutkimukseen Suomessa on tutkittu sekä käsitelty verrattain paljon (ks. etenkin Avoin tiede ja tutkimus -hanke, Oikeuksien hallinta -työryhmän raportti vuodelta 2016: <https://urn.fi/URN:NBN:fi->

fe2016122731709). Jo vuonna 2013 Koneen säätiön julkistamassa “Tekijänoikeus ja tutkimuksen raaka-aineet”-raportissa (<https://www.koneensaatio.fi/wp-content/uploads/Tekijanoikeus-ja-tutkimuksen-raaka-aineet.pdf>) todettiin, että lain nykytila asettaa suomalaiset tieteen tekijät monia kilpailijamaita huonompaan asemaan, ja että tilanteen korjaamiseksi olisi saatava tekijänoikeuden rajoitussäännös, joka mahdollistaisi tekijän- ja lähioikeuksien suojaaman materiaalin käytön tieteelliseen tutkimukseen.

3. Kysymyksiä teosten käytöstä opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa (TekL 14, 18, 19 a, 21, 50 c, 64 c §, DSM-direktiivin 5 artikla)

a. Teosten käyttäminen opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa (TekL 14 §:n 1 ja 4 momentti)

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Helsingin yliopisto pitää erittäin myönteisenä, että teosten käyttäminen opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa olisi sallittua nykyistä laajemmin ja kannattaa esitysluonnoksen 14 §:ää kokonaisuudessaan.

Ehdotettu 14 §:n muutos mahdollistaisi teosten käyttöä yliopiston ydintehtävien toteuttamiseen. Helsingin yliopisto kannattaa esitysluonnoksessa valittua ratkaisua säätää DSM-direktiivin minimivaatimukset täyttävästä tekijänoikeuden rajoituksesta, mutta säilyttää tietoyhteiskuntadirektiivin hyväksymissä rajoissa laajemmat tekijänoikeuden rajoitukset opetus- ja tutkimustoiminnan hyväksi ja päivittää niitä vastaamaan tämän päivän tarpeita (sivu 52). Helsingin yliopisto myös yhtyy luonnoksessa esitettyyn kantaan siitä, että nykyisellä sopimuslisensijärjestelmällä ei voida taata direktiivin edellyttämällä tavalla direktiivin minimivaatimukset täyttäviä sopimusehtoja (sivu 51).

Teosten käyttö opetustoiminnassa

Helsingin yliopisto pitää tärkeänä, että ehdotuksella edistetään merkittävällä tavalla korkeakoulujen digitaalista opetustoimintaa ja etäoppimista. Tavoitteen toteutumiseksi on tärkeää, että oikeus kattaa ehdotetun mukaisesti sekä kappaleen valmistamisen että teosten saataviin saattamisen missä tahansa muodossa (sivu 71).

Ehdotetun säännöksen perusteluissa on tuotu esiin, ettei opetuspoikkeus koskisi rajattomalle yleisölle annettavaa avointa verkko-opetusta. Helsingin yliopisto on tulkinut, että tällä on viitattu esimerkiksi MOOC-kurssien (Massive Open Online Course) kaltaisiin opintojaksoihin, joihin on pääsääntöisesti kaikilla vapaa pääsy. MOOC- kurseissa on siten lähtökohtaisesti kyse suurelle yleisölle suunnatusta opetustoiminnasta. Helsingin yliopisto toteaa, että ehdotetun säännöksen perusteluissa voisi selkeämmin tuoda esiin, että avoimen yliopiston opetus puolestaan sisältyy oppilaitosten sisäiseen, rajatulle joukolle annettavaan opetukseen. Avoimen yliopiston opinnot perustuvat ehdotetun säännöksen edellyttämällä tavalla yliopiston opetussuunnitelmaan ja avoin yliopisto toteuttaa yliopiston koulutusohjelmien mukaista opetusta. Avoimen yliopiston

koulutusohjelmien mukaiset opintojaksot tarjotaan lähtökohtaisesti rajatulle määrälle osallistujia (tutkinto-opiskelijoita ja muita osallistujia), joiden on vahvan tunnistautumisen kautta rekisteröidyttävä opintojaksoille ja käyttäkkeen digitaalisia opetus- ja oppimisympäristöjä.

Teosten käyttö tutkimustoiminnassa

Helsingin yliopisto pitää erittäin myönteisenä esitysluonnoksessa valittua ratkaisua sisällyttää 14 §:n 1 momenttiin oikeus käyttää teoksia myös tieteelliseen tutkimukseen. Kuten edellä on todettu tiedonlouhinnan osalta, lain nykytila asettaa suomalaiset tieteentekijät monia kilpailijamaita huonompaan asemaan, ja tilanteen korjaamiseksi olisi saatava tekijänoikeuden rajoitussäännös, joka mahdollistaisi tekijän- ja lähioikeuksien suojaaman materiaalin käytön ei-kaupalliseen tieteelliseen tutkimukseen.

Tieteellisen tutkimuksen kannalta Helsingin yliopisto pitää erittäin myönteisenä, että esitysluonnoksen 14 §:ssä säädettäisiin yleisestä ja yksiselitteisestä luvasta teosten käyttämiseen ja kappaleiden valmistamiseen myös tieteellisen tutkimuksen osalta. Helsingin yliopisto kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että ehdotetun säännöksen perusteluissa olisi tarpeellista selventää, miten tutkimusaineistojen osalta 13 b § ja 14 § suhtautuvat toisiinsa, ja toisaalta miten nämä säännökset suhtautuvat 16 b §:ssä säädettyyn rajoitukseen, joka koskee aineistojen tutkimustarkoituksiin kopiointia kirjastoissa, arkistoissa ja museoissa. Vaikka laajoilla teosmassoilla tehtävä tutkimus on yleensä tiedonlouhinnallista, ja tällöin ehdotetun 13 b §:n piirissä, voi tieteellinen tutkimus edellyttää laajojenkin aineistojen hyödyntämistä myös muussa kuin tiedonlouhinnallisessa tutkimuksessa. Helsingin yliopisto pitääkin tärkeänä, että 14 §:n poikkeussäännös sallii teosten käyttämisen ehdotetun mukaisesti siinä määrin kuin teosten käyttö on tarpeellista tätä toimintaa varten.

Lopuksi tekijänoikeuslain 16 b §:n osalta Helsingin yliopisto toteaa, että tutkimuskäytön kannalta olisi toivottavaa, että kirjastot, arkistot ja museot voisivat tarvittaessa luovuttaa kokonaisia laajoja aineistoja sellaisenaan tutkijoiden käyttöön. Tutkijoiden eettiset periaatteet jo edellyttävät, että aineistoa käytetään vain tutkimuskäytössä eikä sitä luovuteta eteenpäin kolmansille osapuolille, jos aineistot ovat tekijänoikeuden alaisia tai muuten arkaluontoisia. Tarvittaessa aineistojen tutkimuskäytölle on myös täysin mahdollista toteuttaa tekniset ratkaisut, joilla estetään tekijänoikeuden alaisen aineiston leviäminen tutkimusympäristön ulkopuolelle.

b. Opetuksessa käytettävät kokoomateokset (TekL 18 §)

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia.

-

c. Korvausta hallinnoiva yhteishallinnointiorganisaatio (TekL 19 a §)

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

d. Julkinen esittäminen (TekL 21 §)

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Helsingin yliopisto pitää tärkeänä, että audiovisuaalisen aineiston hyödyntäminen opetuksessa tulee mahdolliseksi.

e. Opetuskäyttöä koskevan rajoituksen alueellinen soveltaminen (TekL 64 c §)

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

4. Kysymyksiä kulttuuriperinnön säilyttämisestä (TekL 16.1 §, 16 d ja 16 e §, DSM-direktiivin 6 artikla)

Tekijänoikeuslain 16 §:n 1 momentissa säädettäisiin yleisölle avoimen yleishyödyllisen kirjaston, arkiston tai museon oikeudesta valmistaa kappaleita omissa kokoelmissaan olevasta teoksesta kulttuuriperinnön säilyttämistä varten. Nykyistä 16 d ja 16 e §:ää muutettaisiin niin, että valtioneuvoston asetuksen sijasta arkistoja, kirjastoja ja museoita koskevien säännösten organisatorisesta soveltamisalasta säädettäisiin jatkossa tyhjentävästi 16 e §:ssä. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

5.1. Yleisiä kysymyksiä, jotka liittyvät kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttöön kulttuuriperintölaitoksissa

a. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käytöstä kulttuuriperintölaitoksissa säädettäisiin 16 g – 16 j §:ssä. Käytön piiriin voisi kuulua ainoastaan kulttuuriperintölaitosten kokoelmiin kuuluvia teoksia. Valmistelussa on lähdetty siitä, että direktiivin salliman ”kaupallisesta jakelusta poistuneen teoksen (tai teosjoukon)” käytön tavoitteena on varmistaa, että sopimuslisenssin tai tekijänoikeuden rajoituksen nojalla tapahtuvalla käytöllä ei olisi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia teosten kaupallisiin markkinoihin. Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miten direktiivin käsite tulisi ymmärtää?

-

b. Ehdotetun 16 g §:n mukaan kulttuuriperintölaitoksen kokoelmissa olevan teoksen tai teosten joukon saisi sopimuslisenssin nojalla saattaa yleisön saataviin maantieteelliset rajat ylittävästi (64 d §). Yhdyttekö siihen, että on tarkoituksenmukaista, että yhteishallinnointiorganisaatio tekee arvioinnin siitä, voidaanko käyttöluva teokseen myöntää siten, ettei sillä olisi haitallista vaikutusta käyttöluvan kohteena olevan

teosjoukon kaupallisiin markkinoihin? Jos ette, kenen tulisi tehdä tämä arvio ja millä perusteilla arvio tulee tehdä?

-

c. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttämisestä tekijänoikeuden rajoituksen nojalla eräissä tapauksissa säädetäisiin 16 h §:ssä. Pykälässä asetetaan tietyt kriteerit, joiden täyttyessä teoksen voidaan katsoa poistuneen kaupallisesta jakelusta, ellei tiedossa ole, että teos on edelleen kaupallisessa jakelussa. Kriteerien tavoitteena on helpottaa sen arvioimista, milloin teoksen voidaan (yleensä) katsoa poistuneen kaupallisesta jakelusta. Onko säännöksistä apua sen arvioimisessa, millä edellytyksin teoksia saa käyttää tekijänoikeuden rajoituksen nojalla?

-

d. Ehdotetun 16 j §:n mukaan pääasiallinen vastuu tietojen ilmoittamisesta Euroopan immateriaalioikeusvirastoon olisi kulttuuriperintölaitoksilla. Kielto-oikeuden käyttämisestä voisi ilmoittaa myös yhteishallinnointiorganisaatio. Ehdotukseen ei sisälly säännöksiä ns. yhteyspisteestä (Contact Point), joka päättäisi, mitkä organisaatiot voivat käyttää Euroopan immateriaalioikeusviraston kaupallisesta jakelusta poistuneita teoksia koskevaa tietokantaa. Tarvitaanko Suomessa tällaista yhteyspistettä ja jos tarvitaan, minkä tahon tulisi hoitaa tehtävä?

-

5.2. Tarkemmat pykäläkohtaiset kannat TekL 16 g - 16 j sekä 64 d §:stä

a. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttäminen sopimuslisenssin nojalla (TekL 16 g §)

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

b. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttäminen rajoituksen nojalla eräissä tilanteissa (TekL 16 h)

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

c. Kielto-oikeuden käyttäminen (TekL 16 i §)

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

d. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttöä koskevien tietojen rekisteröinti (TekL 16 j §)

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

6. Kysymyksiä sopimuslisenssijärjestelmästä (TekL 26 §, DSM-direktiivin 12 artikla)

a. DSM-direktiivin 12 artiklassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää vaikutukseltaan laajennetusta kollektiivisesta lisensioinnista. Suomessa hyödynnettäisiin tämä kansallinen liikkumavara säilyttämällä tekijänoikeuslain 26 §:ssä säädetty sopimuslisenssijärjestelmä. Pykälää ehdotetaan kuitenkin direktiivin perusteella tarkennettavaksi. Samassa yhteydessä tehtäisiin eräitä teknisiä ja rakenteellisia muutoksia pykälään. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

b. DSM-direktiivin 12 artiklan 3 kohdan a-alakohdassa edellytetään yhteishallinnointiorganisaation olevan valtuutustensa perusteella riittävän edustava lisenssin kohteena olevien teosten oikeudenhaltijoiden ja oikeuksien suhteen. Miten riittävä edustavuus varmistetaan, ja miten sitä tulisi arvioida sopimuslisenssiorganisaation hyväksymisen yhteydessä?

-

c. Olennaisimmat muutokset 26 §:ssä koskisivat direktiivin 12 artiklan mukaista velvoitetta tiedottaa tekijöille sopimuslisensseistä, tekijän oikeudesta hakea korvausta sekä kielto-oikeuden käyttämisestä. Ehdotus perustuu siihen, että yhteishallinnointiorganisaatiot itse esittävät suunnitelman siitä, miten tekijöille (ja erityisesti ns. ”ulkopuolisille tekijöille”) tiedotetaan direktiivin edellyttämistä asioita. Näin tarvittavat toimenpiteet pysyisivät oikeasuhtaisina tekijöiden etua ajatellen. Onko tämä lähtökohta perusteltu, vai tulisiko tiedottamisesta säätää tarkemmin laissa ns. ”ulkopuolisten tekijöiden” oikeuksien turvaamiseksi? Jos pitäisi säätää tarkemmin, mitä velvoitteita tulisi asettaa?

-

7.1. Alkuperäinen lähetystoiminta

Pykäliin ehdotetaan muutoksia, joiden tavoitteena on selkeyttää nykyisiä, varsin vaikeaselkoisina pidettyjä säännöksiä. Lisäksi ehdotuksella pantaisiin täytäntöön verkkolähetysdirektiiviä siten, että 25 f §:ssä alkuperäiseen lähetystoimintaan rinnastettaisiin lähettäjäyritysten verkko-oheispalvelut (esim. YLE Arena) ja 64 b §:ään tehtävällä muutoksella varmistettaisiin, että alkuperäiseen lähetystoimintaan hankitut oikeudet kattavat myös radiolähetysten sekä television uutis- ja ajankohtaisohjelmien lähettämisen EU:n alueella, ellei toisin ole sovittu. Verkkolähetysdirektiivin 8 artiklan säännökset, jotka koskevat oikeuksien hankkimista silloin, kun lähettäjäyritys ei oman toimintansa puitteissa itse lainkaan lähetä lähetystä, vaan sen tekee jakelijayritys, ehdotetaan sisällytettäväksi alkuperäistä lähetystoimintaa koskevaan 25 f §:ään. Direktiivi mahdollistaa sen, että tällaisissa tapauksissa voidaan nojautua samankaltaiseen lisensiointimalliin kuin edelleenlähetysten yhteydessä. Valmistelussa on arvioitu, että Suomessa ei esiinny direktiivin 8 artiklassa tarkoitettuja tilanteita, eikä siten ole pidetty tarpeellisena käyttää hyväksi direktiivin tarjoamaa mahdollisuutta, että tarvittavia oikeuksia voitaisiin hankkia

pakollista kollektiivista hallinnointia koskevan sääntelyn perusteella yhteishallinnointiorganisaatiolta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

7.2. Radio- ja televisio-ohjelmien edelleenlähettäminen

Tekijänoikeuslain 25 h §:ssä säädetään radio- ja televisiolähetysten samanaikaisesta ja muuttamattomasta edelleenlähettämisestä. Säännöksillä virtaviivaistetaan lisensiointimarkkinoiden toimintaa tilanteessa, jossa oikeuksien hankkiminen voisi muuten olla haastavaa. Ehdotetuilla säännöksillä pantaisiin täytäntöön verkkolähetysdirektiivin säännökset ja selkeytettäisiin edelleenlähettämistä koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan, että myös lähettäjäyritysten verkko-oheispalveluiden edelleen lähettäminen olisi mahdollista hankkimalla tarvittavat oikeudet yhteishallinnointiorganisaatiolta sekä edellyttäen, että myös lähettäjäyrityksen suostumus on saatu. Taustalla on se, että verkko-oheispalveluihin usein estetään pääsy asettamalla teknisiä esteitä, ns. maarajoituksia. Esimerkiksi Ruotsin SVT:n kanavien edelleenlähettämiseen on mahdollista hankkia oikeuksia keskitetysti, mutta tämä ei ole koskenut SVT:n verkko-oheispalveluita. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

8.1. Tekijän korvausoikeus ja korvausten kohtuullistaminen

Esitys sisältää muutoksia tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden aseman parantamiseksi hyödyntämissopimuksissa. DSM-direktiivin 18 artiklassa säädetään yleisestä periaatteesta, jonka mukaan tekijä tai esittävä taiteilija on oikeutettu asianmukaiseen korvaukseen teosten kaupallisesta hyödyntämisestä, ja 20 artiklassa korvausta koskevan sopimusehdon sovittelusta muuttuneista olosuhteista johtuen. Voimassa olevan tekijänoikeuslain 29 §:ssä säädetään (direktiiviä laajemmin) kohtuuttoman sopimusehdon sovittelusta, ja pykälän perusteella on mahdollista kohtuullistaa niin alun perin kohtuutonta sopimusehtoa kuin reagoida muuttuneista olosuhteista johtuvaan kohtuullistamistarpeeseen. Näin ollen ehdotetaan vain huomioon otettavien kriteerien laajentamista vastaamaan paremmin direktiivissä lueteltuja arviointikriteerejä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

8.2. Tekijän oikeus selvitykseen teosten kaupallisesta hyödyntämisestä

Ehdotetun tekijänoikeuslain 30 §:n tarkoituksena on turvata tekijälle mahdollisuus saada tietoa teoksen kaupallisesta hyödyntämisestä. Kysymys on uudesta, pakottavasta säännöksestä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Helsingin yliopisto pitää kannattavana esitystä, jonka mukaan raportointivelvollisuutta ei synny, jos tekijä on tosiasiallisesti tietoinen teoksen kaupallisesta hyödyntämisestä. Tämä vastaa myös käytäntöä, jossa tutkija useimmiten työntekijän roolissa osallistuu tutkimuksen tekemiseen yhteistyökumppaneiden kanssa ja on alusta alkaen tietoinen, mihin tutkimuksen tuloksia on tarkoitus käyttää tai luovuttaa.

8.3. Tekijän oikeus perua oikeudenluovutus

Ehdotetussa 31 §:ssä säädettäisiin tekijän oikeudesta perua oikeudenluovutus, mikäli teosta ei ole hyödynnetty laissa säädetyssä ajassa. Kysymys on pakottavasta säännöksestä, mistä johtuen nykyiset tahdonvaltaiset, teostyyppikohtaiset säännökset poistettaisiin tekijänoikeuslaista. Ainoana poikkeuksena olisivat elokuvateoksia koskevat säännökset, jotka säilyisivät ennallaan, mutta muuttuisivat pakottaviksi. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Ensinnäkin Helsingin yliopisto toteaa, että se kannattaa vahvasti ehdotusta siitä, että työnantajalle jäisi aina ei-yksinomainen oikeus hyödyntää teosta lakiluonnoksessa esitetyillä perusteilla.

Toiseksi Helsingin yliopiston näkemyksen mukaan lakiluonnosta on syytä täsmentää niiden tilanteiden osalta, jolloin teoksen oikeudenluovutus on tapahtunut edelleen. Esimerkiksi useamman tutkimusrahoittajan ehtoihin liittyy ehto oikeuden luovutuksesta yliopistolta edelleen rahoittajalle. Näin ollen jää epäselväksi, kuinka tekijä voisi perua oikeudenluovutuksen, jos alkuperäinen oikeudensaaja on luovuttanut oikeudet edelleen. Oikeudenluovutuksen peruminen edelleenluovutustilanteissa voisi tarkoittaa pahimmassa tapauksessa tutkimushankkeiden osalta sitä, että rahoittajat eivät voisi luottaa transaktioihin eivätkä haluaisi rahoittaa sellaisia sopimustutkimukseen verrattavia hankkeita, joissa oikeuksien on tarkoitus siirtyä kokonaan rahoittajille (esim. yrityksen tilaama tutkimus).

Helsingin yliopisto kiinnittää huomiota myös siihen, että ehdotetussa lainsäädännöksessä 31 § puhutaan vain teoksen julkaisemisesta oikeudenluovutuksen peruuttamisoikeuden oikeutusperusteena, kun taas lakiluonnoksen perusteluissa (mm. sivulla 93 ja sivulla 126) mainitaan julkaisemisen ohella myös teoksen muu kaupallinen hyödyntäminen. Julkaisu ei välttämättä tarkoita teoksen hyödyntämistä, puhumattakaan kaupallisesta hyödyntämisestä. Tältä osin lakiluonnoksen

perustelut ja itse lakisäännös ovat ristiriidassa, ja epäselväksi jää onko oikeudenluovutuksen peruuttamisoikeus tarkoituksella rajattu vain niihin tilanteisiin, joissa teosta ei ole julkaistu. Raportointivelvollisuutta koskevassa 30 § säännöksessä puhutaan taas pelkästä kaupallisesta hyödyntämisestä. Näin ollen kyseisten käsitteiden ("kaupallinen hyödyntäminen" ja "julkaiseminen") käyttöä ja merkitystä olisi täsmennettävä.

Edellä mainitun lisäksi Helsingin yliopisto yhtyy lakiluonnoksen sivulla 37 esitettyyn näkemykseen siitä, että tekijänoikeuslain säännöksillä ei pitäisi olla "vaikutusta muuhun lainsäädäntöön, joka voi asettaa esteitä työntekijän oikeudelle peruuttaa tekijänoikeus ja julkaista tai kaupallisesti hyödyntää teos. Esimerkiksi liikesalaisuuksien suoja, kilpailukiello tai lainsäädännön salassapitosäännökset voivat estää tekijää julkistamasta teosta."

Helsingin yliopisto esittää, että muun lainsäädännön vaikutus peruuttamisoikeuteen tulisi ehdottomasti tuoda esille lainsäädännön tasolla.

8.4. Kustannussopimuksia koskevasta erityissäätelystä

Ehdotetussa 35 – 37 §:ssä säädettäisiin kustannussopimuksista. Säännöksiä on muutettu tavoitteena modernisoida voimassa olevia kustannussopimuksiin liittyviä säännöksiä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

8.5. Tekijän oikeus rinnakkaistallentaa tieteellinen artikkeli

Ehdotetussa 38 §:ssä säädettäisiin tekijän oikeudesta rinnakkaistallentaa tieteellinen artikkeli. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Helsingin yliopisto kannattaa ehdotusta tutkijan oikeudesta rinnakkaistallentaa tieteellisiä artikkeleita.

Kuten luonnoksessa hallituksen esitykseksi on esitetty, kustannussopimusten ehtojen ja tutkimusrahoittajan ehtojen välillä on usein ristiriita (sivu 96). Helsingin yliopiston näkemyksen mukaan on tärkeää, että säädettävä rinnakkaisjulkaisuoikeus on luovuttamaton.

Luonnoksessa todetaan, että "mitään velvoitetta rinnakkaistallentaa tieteelliset artikkelit säännös ei kuitenkaan sisältäisi, eikä avointa julkaisua ylläpitävällä organisaatiolla olisi oikeutta tallentaa ja

tarjota pääsyä tutkimusartikkeleihin ilman tutkijan lupaa” (sivu 37). Huomioitavaa on kuitenkin, että tutkimusrahoittajat vaativat kuitenkin usein rinnakkaistallentamista, jolloin siitä muodostuu velvoite. Velvollisuudesta rinnakkaistallentamisesta pitäisi siis olla mahdollisuus myös sopia.

Helsingin yliopisto pitää erittäin tärkeänä, että oikeus tieteellisten julkaisujen rinnakkaistallentamiseen turvataan.

Rinnakkaistallentaminen (Green Open Access) on tutkijalle maksuton ja julkaisuarkistoa sekä -palvelua ylläpitävälle organisaatiolle kustannuksiltaan kohtuullinen avoimen julkaisemisen muoto, jonka myös tutkimusrahoittajat hyväksyvät. Laki selkeyttää tutkijan aseman suhteessa tieteellisten kustantajien käytäntöihin, jotka voivat vaihdella suurestikin julkaisusta ja julkaisumaasta riippuen.

Helsingin yliopisto kiinnittää huomiota siihen, ettei lakiesityksestä käy yksiselitteisesti ilmi se, koskeeko tutkijan oikeus tieteellisen artikkelin rinnakkaistallentamiseen pelkästään kotimaisia tiedekustantajia, vai voidaanko sitä soveltaa myös kansainväliseen julkaisemiseen, joka juuri muodostaa suurimman osan avoimen julkaisemisen kuluista. Tämän lisäksi Helsingin yliopisto kiinnittää huomiota myös siihen, että lakiesityksessä ei ehdoteta embargo-aikoja. Voidaanko uuden lain turvin ohittaa tieteellisten kustantajien määräämä embargo rinnakkaistallenteen julkaisemiselle? Yliopisto esittää, että tätä tulisi tarkentaa, sillä nykyisellään tieteelliset kustantajat sallivat rinnakkaistallenteen julkaisemisen 6–12 kuukauden, joissain tapauksessa vasta 24 kuukauden päästä julkaistun version ilmestymisestä.

Helsingin yliopisto kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että luonnoksessa hallituksen esitykseksi sivulla 45 mainitaan tieteellisinä julkaisijoina ainoastaan valtiovastuuksia saavat tieteelliset seurak. Itsenäisiä kotimaisia tiedekustantamoita ei ole mainittu julkaisijoina. Tieteellisiä artikkeleita julkaistaan lehtien lisäksi runsaasti myös toimitettuina artikkelikokoelmina, ja lain soveltamisella voisi näin olla on suora vaikutus tiedekustantajiin. Asialla on merkitystä erityisesti kotimaisten tiedekustantajien kohdalla, sillä lailla ei tule heikentää suomenkielisen (tai yleisemmin kansalliskielisten) tieteellisen julkaisemisen edellytyksiä.

8.6. Esittävän taiteilijan yksinoikeuden laajentaminen

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tekijänoikeuslain 45 §:ää siten, että kuvatalenteelle tallennetun esityksen tekijänoikeudellinen suoja laajenisi vastaamaan lähtökohtaisesti äänitalenteelle tallennetun esityksen oikeuksia. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

8.7. Tekijänoikeuksista vapaista (public domain) teoksista otetut valokuvat (TekL 49 a §, DSM-direktiivin 14 artikla)

Valokuvaajan lähioikeutta ehdotetaan kavennettavaksi siten, että valokuva teoksesta, jonka suoja-aika on päättynyt, ei tulisi valokuvaajan lähioikeussuojan piiriin. Tavoitteena on varmistaa, että toisella suojamuodolla ei voida estää tekijänoikeudesta vapaiden (public domain) teosten käyttämistä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

9.1. "Lyhyet otteet"

DSM-direktiivin 15 artiklan mukaisesta lehtikustantajan lähioikeudesta säädettäisiin tekijänoikeuslain 50 §:ssä. Uudella lähioikeudella suojattaisiin lehtikustantajan oikeutta määrätä lehtijulkaisun saattamisesta yleisön saataviin tietoverkoissa tietoyhteiskuntapalvelun tarjoajan toimesta. Direktiivissä suojan kohde jää jokseenkin avoimeksi, ja suojan kohde on rekonstruoitu siten, että se mahdollisimman hyvin kattaisi sellaiset käyttömuodot (käyttö uutisseuranta- ja uutiskoostepalveluissa), joita direktiivissä on tavoiteltu. Eräänä haasteena on kysymys siitä, miten tulisi suhtautua direktiivin säännökseen, jonka mukaan suojan piiriin eivät kuulu "erittäin lyhyet otteet tai yksittäiset sanat". Direktiivissä ei määritellä tarkkaa rajaa sille, minkälaiset otteet ovat sallittuja, eikä sellaista aseteta myöskään 50 §:ssä. Sen sijaan säännöksessä lähtökohtana on, että myös epäolennaisten otteiden toistuva käyttö voi loukata tekijänoikeutta, ja sen perusteella on ehdotettu sanamuotoa, joka vastaa nykyistä tietokantasuojaa (tietokantadirektiivissä on vastaavanlainen konstruktio, eli myös tietokannan epäolennaisten osien toistuva käyttö voi kuulua yksinoikeuden piiriin). Valmistelun aikana työpajoissa toivottiin, että ainakin otsikko olisi laissa säädetty "vapaaksi". Jos pidätte tarpeellisena, että laissa säädetään tietty sana- tai merkkimäärä, jonka käyttö olisi aina sallittua, niin minkä pituinen sana- tai merkkimäärän tulisi olla? Miten vastaavasti määriteltäisiin muiden suojan kohteiden (esim. valokuva tai audiovisuaalinen aineisto) osalta sallitun käytön määrä?

-

9.2. Lehden toisintaminen toisessa sanoma- tai aikakauslehdessä (voimassa oleva TekL 23 §)

Valmistelussa on arvioitu, että voimassa olevan TekL 23 §:n säilyttäminen ei ole mahdollista, sillä siinä on olennaisesti kysymys sanoma- tai aikakauslehden kilpailijan (toisen sanoma- tai aikakauslehden taholta, joka on samalla myös tietoyhteiskunnan palvelu) oikeudesta toisintaa sanoma- tai aikakauslehdessä julkaistu artikkeli, joka lienee lähtökohtaisesti laajempi kuin "erittäin lyhyt ote tai yksittäiset sanat". Yhdyttekö tähän arvioon? Jos ette, millä perusteella tulisi katsoa, että kilpaileva sanoma- tai aikakauslehti ei käytä hyväkseen sanoma- tai aikakauslehden tekemiä investointeja sisällöntuotantoon, jonka johdosta uutisartikkelin toisintaminen olisi sallittua suoraan lain nojalla, kun sen sijaan vastaavan pituisen otteen käyttäminen esimerkiksi uutiskooste- tai uutisseurantapalvelussa olisi kiellettyä?

-

9.3. Internetin hakupalvelut

Direktiivin 15 artiklassa tai sen esitöissä ei ole mainintaa siitä, että sanoma- ja aikakauslehden lähioikeudella olisi vaikutusta internetin hakupalveluihin (esim. Google hakupalvelu, Bing, Ecosia ym). Lähtökohtaisesti voidaan katsoa, että direktiivillä ei ole tarkoitettu olevan vaikutusta hakupalveluiden toimintaan ja että direktiivissä olevaa viittausta siihen, että linkittäminen ei kuulu yksinoikeuden piiriin, voidaan tulkita samansuuntaisesti. Toisaalta direktiivissä ei nimenomaisesti myöskään suljeta pois tämänkaltaisia tietoyhteiskuntapalveluiden tarjoajia yksinoikeuden soveltamisalasta. Onko sanoma- tai aikakauslehden lähioikeussuojan yhteydessä tarpeen ottaa kantaa hakupalveluiden toimintaan? Jos on, miten asiaan tulisi ottaa kantaa esityksessä?

9.4. Tekijöiden osuus lehtikustantajan saamista korvauksista

Ehdotuksen (ja DSM-direktiivin) mukaan tekijällä on oikeus asianmukaiseen osuuteen lehtikustantajan saamista korvauksesta. Tulisiko tekijöiden osuutta määritellä tarkemmin laissa? Jos katsotte, että tekijöiden osuus korvauksesta tulee määritellä, tulisiko sen olla prosenttiosuus vai jotain muuta? Minkä suuruinen osuus?

9.5. Tarve sopimislisenssisäännökselle tekijöiden korvausosuuden hoitamiseksi

Sanoma- ja aikakauslehdet sisältävät suuren määrän eri aineistoja. Jotta lehtikustantajat välttyisivät neuvottelemasta kunkin tekijänoikeuden haltijan kanssa erikseen asianmukaisista korvauksista, voi olla molemmille osapuolille helpompaa, että asia hoidettaisiin sopimislisenssisäännöksellä joka mahdollistaisi sen, että lehtikustantaja voisi neuvotella yhteishallinnointiorganisaation kanssa keskitetysti korvausosuudesta ja korvaukset tilitettäisiin organisaation kautta tekijänoikeuden haltijoille. Pitäisikö lakiehdotukseen lisätä asiaa koskeva sopimislisenssisäännös? Voitte halutessanne perustella kantaanne lyhyesti vastauksenne yhteydessä.

Jos yllä oleva vastauskenttä loppui kesken, voitte jatkaa tässä.

9.6. Sanoma- tai aikakauslehden lähioikeussuoja - arvio ehdotetusta TekL 50 §:stä kokonaisuudessaan

Arvioikaa nyt ratkaisua kokonaisuudessaan. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja tai muutosehdotuksia

10.1. Onko ratkaisussa riittävästi huomioitu eri perusoikeuksien välistä tasapainoa?

Verkkosisällönjakopalvelun tarjoajien vastuusta säädettäisiin tekijänoikeuslain uudessa 6 a luvussa. Sen mukaan verkkosisällönjakopalvelun tarjoaja olisi vastuussa tekijänoikeuden loukkauksesta, joka aiheutuu siitä, että sisällön tuottaja (direktiivissä käytetään ilmaisua ”käyttäjä”) on tallentanut palveluun aineistoa, joka loukkaa tekijänoikeutta. Palvelun tarjoaja ei kuitenkaan olisi vastuussa tekijänoikeuden loukkauksesta, jos palvelun tarjoaja on ryhtynyt asianmukaisiin ja oikeasuhtaisiin toimenpiteisiin luvan hankkimiseksi tekijältä tai estänyt tekijän tai tämän puolesta toimivan pyynnöstä pääsyn tekijänoikeutta loukkaavaan aineistoon. Direktiivin mukaisilla säännöksillä vahvistetaan tekijänoikeuden toimeenpanoa verkkosisällönjakopalveluissa ja tekijän mahdollisuutta määrätä teoksestaan. Direktiivin vaatimusten mukaisesti säädettäisiin siitä, miten tulisi välttää sitä, että estetään pääsy tekijänoikeutta loukkaamattomaan aineistoon, sekä keinoista, joilla direktiivin vaatimusten mukaisesti parannetaan sisällön tuottajien oikeusturvaa. Direktiivin sääntely on hyvin perusoikeusherkkää ja direktiivin toimeenpanossa on otettava huomioon tekijöiden omistusoikeus, palvelun tarjoajien elinkeinovapaus ja sisällön tuottajien sananvapaus. Direktiivin toimeenpanossa on pyritty perusoikeusmyönteiseen ja eri perusoikeuksien välistä tasapainoa huomioivaan täytäntöönpanoon. Onko tässä tavoitteessa onnistuttu yleisellä tasolla? Ellei, millä perusteella katsotte, että ehdotettu sääntely on perusoikeuksien vastainen?

-

Tässä voitte perustella tarkemmin. Perustelkaa mielellään viittaamalla siihen perustuslakivaliokunnan, EU-tuomioistuimen tai Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuun, johon tukeudutte. Kertokaa myös, miten esitystä tulee mielestänne korjata, ja perustelkaa muutosehdotukset perusoikeuksien toteutumisen kannalta.

-

10.2. Sananvapautta koskevien tekijänoikeuden rajoitusten vahvistaminen (uusi TekL 23 §)

Ehdotetussa uudessa 23 §:ssä säädettäisiin oikeudesta käyttää teosta toisessa teoksessa, eli tarkemmin sanottuna mahdollisuudesta käyttää teosta karikatyyrissä, parodiassa ja pastississa sekä teoksen satunnaisesta sisällyttämisestä toiseen teokseen. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

10.3. Pykäläkohtaiset huomiot uudesta 6a luvusta

a. TekL 55 a §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan vastuusta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

b. Ehdotetussa 55 b §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan tiedonantovelvoitteesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

c. Ehdotetussa 55 c §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan velvollisuudesta estää yleisön pääsy aineistoon. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

d. Ehdotetussa 55 d §:ssä säädettäisiin kiellosta esittää perusteettomia poistovaatimuksia. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

e. Ehdotetussa 55 e §:ssä säädettäisiin sisällön tuottajalle annettavasta ilmoituksesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

f. Ehdotetussa 55 f §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan velvollisuudesta tarjota keinoja erimielisyyksien selvittelyyn palvelussa. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

g. Ehdotetussa 55 g §:ssä säädettäisiin palauttamispyyntöä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

h. Ehdotetussa 55 h §:ssä säädettäisiin tekijänoikeusriitalautakunnasta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

i. Ehdotetussa 55 i §:ssä säädettäisiin asian käsittelystä tekijänoikeusriitalautakunnassa. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

j. Ehdotetussa 55 j §:ssä säädettäisiin tekijänoikeusriitalautakunnan ratkaisujen julkisuudesta. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

k. Ehdotetussa 55 k §:ssä säädettäisiin hyvityksestä ja vahingonkorvauksesta. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

l. Ehdotetussa 55 l §:ssä säädettäisiin hyvityksestä ja vahingonkorvauksesta. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

m. Ehdotetussa 55 m §:ssä säädettäisiin riitojen käsittelyä koskevista sopimusehdoista. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

11.1. Neuvottelumekanismi (13 artikla)

DSM-direktiivin 13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava mahdollisuus saada apua puolueettomalta elimeltä tai sovittelijalta sopimusneuvotteluissa audiovisuaalisten teosten saattamiseksi

yleisön saataviin tilausvideopalveluissa. Valmistelussa on arvioitu, että lainsäädäntömme ei aseta esteitä sille, että osapuolet, joilla on lisensiointiin liittyviä vaikeuksia, voivat saada apua sopimukseen pääsemiseksi, esimerkiksi sovittelijoilta asianajajaliiton kautta tai Keskuskauppakamarin sovittelijoilta? Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miksi?

11.2. Kustantajan oikeus hyvityksiin (16 artikla)

DSM-direktiivin 16 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että kustantajalla on oikeus osuuteen siirrettyjen oikeuksien nojalla maksetuista hyvityksistä. Tekijänoikeuslain 19 §:n mukaan tekijä ei voi luovuttaa toiselle oikeuttaan lainauskorvaukseen, eikä oikeus lainauskorvaukseen siirry kustantajalle kustannussopimuksen nojalla. Vastaavasti tekijänoikeuslain 26 a §:ssä säädettyä hyvitystä yksityisestä kopiointista maksetaan vain alkuperäisille oikeudenhaltijoille, eikä hyvitykseen ole subjektiivista oikeutta. Valokopiointia koskevan tekijänoikeuden rajoituksen nojalla kerättävät korvaukset maksetaan käytännössä yhteishallinnointiorganisaation tilityssääntöjen perusteella, mikä mahdollistaa myös korvausten maksamisen kustantajille. Valmistelussa nykytilannetta ei ole pidetty tarpeellisena muuttaa. Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miksi?

11.3. Vaihtoehtoinen riitojenratkaisumenettely (DSM-direktiivin 21 artikla)

DSM-direktiivin vaihtoehtoista riitojenratkaisumenettelyä koskevan 21 artiklan osalta ei ehdoteta muutoksia voimassaolevaan tekijänoikeussäätelyyn. Valmistelussa on katsottu, että nykyinen lainsäädäntö ei aseta esteitä vapaaehtoisten vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien käytölle ja sille, että tekijä tai esittävä taiteilija voisi valtuuttaa esimerkiksi tekijöitä tai esittäviä taiteilijoita edustavan organisaation toimimaan puolestaan myös vapaaehtoisessa vaihtoehtoisessa riidanratkaisussa, kuten välimiesmenettelyssä tai sovittelussa. Yhdyttekö tähän näkemykseen? Jos ette, miksi?

12.1. Kuvailu tekijänoikeusjärjestelmän yleisestä merkityksestä

Esityksen vaikutusarvioinnissa (luku 4.2.) on kuvailtu tekijänoikeusjärjestelmän merkitystä yleisesti. Kuvailuun ei ole lisätty sellaista taustatietoa, joka ilmenee jo HE-luonnoksen 1 ja 2 luvusta, joissa kuvaillaan direktiivien sisältöä ja kansallista sääntelytarvetta. Kuvailuun on sisällytetty tekijänoikeusjärjestelmän kansantaloudellista merkitystä, tekijänoikeuden merkitystä luovien alojen ammattilaisten ja luovien alojen yritysten kannalta, sekä laajemmin osana yhteiskunnan tiedonvälitystä ja innovaatioiden edistämistä. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

12.2. Ehdotusten vaikutukset asiaryhmittäin

a. Tekijänoikeuden rajoituksia ja sopimuslissenssiä koskevat ehdotukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

b. Sopimusehtojen sääntelyyn (tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden asema sopimussuhteissa) liittyvien muutosten vaikutukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

-

c. Tekijänoikeuden lähioikeuksiin ehdotettujen muutosten pääasialliset vaikutukset (esittävien taiteilijoiden suojan laajentaminen, lehtikustantajan lähioikeus). Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

-

d. Verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan vastuuta koskevan sääntelyn vaikutukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

-

13. Kysymyksiä perusoikeusarvioinnista

HE-luonnoksen 12 luvussa esitystä arvioidaan perusoikeuksien toteutumisen ja lainsäätämisyjärjestyksen kannalta. Onko analyysissä puutteita, esimerkiksi puuttuuko sellaista perustuslakivaliokunnan tai EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntöä, joka olisi asian arvioimisessa tarpeen ottaa huomioon? Jos puuttuu, mitä tulisi lisätä?

-

14. Muut yksityiskohdat, joista haluatte lausua

Onko esityksessä muita yksityiskohtia, joita haluatte kommentoida, kuten siirtymäsäännökset, lakien voimaantulo, lain seuranta ja toimeenpano tai jotain muuta vastaavaa?

-

Yhteenveto keskeisistä huomioista

Tässä voitte halutessanne esittää lyhyen yhteenveton lausuntonne keskeisistä huomioista ja kannanotoista.

Helsingin yliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua. Helsingin yliopisto esittää alla yhteenveton lausunnon keskeisistä huomioista ja kannanotoista:

- Tekstin- ja tiedonlouhinnasta (TekL 13 b §)

Helsingin yliopisto yhtyy luonnoksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että poikkeuksia tekijän yksinoikeudesta opetuksen ja tutkimuksen hyväksi on säädetty tekijänoikeuslaissa vähäisessä määrin. Yliopisto kannattaa vahvasti ehdotusta siitä, että tekijänoikeuslakiin lisätään tekijänoikeuden rajoitus koskien tieteellisessä tutkimuksessa tapahtuvaa tiedonlouhintaa. Yliopisto kuitenkin esittää, että tieteellisessä tutkimuksessa tapahtuvaa tiedonlouhintaa varten valmistetun teoksen kappaletta saisi säilyttää ja käyttää DSM-direktiivin sanamuodon mukaisesti tieteellistä tutkimusta varten.

- Teosten käytöstä opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa (TekL 14 §)

Helsingin yliopisto kannattaa vahvasti ehdotusta siitä, että teosten käyttäminen opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa olisi sallittua nykyistä laajemmin nimenomaisen poikkeussäännöksen perusteella.

- Tekijän oikeudesta perua oikeudenluovutus (TekL 31 §)

Helsingin yliopisto kannattaa vahvasti ehdotusta siitä, että työnantajalle jäisi aina ei-yksinomainen oikeus hyödyntää teosta lakiluonnoksessa esitetyillä perusteilla. Yliopiston näkemyksen mukaan lakiluonnosta olisi kuitenkin syytä täsmentää niiden tilanteiden osalta, jolloin teoksen oikeudenluovutus on tapahtunut edelleen. Lisäksi yliopisto nostaa esille kysymyksen siitä, onko oikeudenluovutuksen peruuttamisoikeus tarkoituksella rajattu vain niihin tilanteisiin, joissa teosta ei ole julkaistu, ja esittää, että käsitteiden ”kaupallinen hyödyntäminen” ja ”julkaiseminen” käyttöä ja merkitystä täsmennettäisiin. Yliopisto yhtyy näkemykseen siitä, ettei tekijänoikeuslain säännöksillä pitäisi olla vaikutusta muuhun lainsäädäntöön, joka voi asettaa esteitä työntekijän oikeudelle peruuttaa tekijänoikeus ja julkaista tai kaupallisesti hyödyntää teos. Yliopisto esittää, että muun lainsäädännön vaikutus peruuttamisoikeuteen tulisi tuoda esille lainsäädännön tasolla.

- Tekijän oikeus rinnakkaistallentaa tieteellinen artikkeli (TekL 38 §)

Helsingin yliopisto kannattaa ehdotusta tutkijan oikeudesta rinnakkaistallentaa tieteellisiä artikkeleita. Yliopisto kiinnittää huomiota siihen, että vaikka luonnoksessa todetaan, ettei säännös sisällä mitään veloitetta rinnakkaistallentaa tieteelliset artikkelit, eikä organisaatiolla olisi oikeutta tallentaa ja tarjota pääsyä tutkimusartikkeleihin ilman tutkijan lupaa, vaativat tutkimusrahoittajat kuitenkin usein rinnakkaistallentamista. Velvollisuudesta rinnakkaistallentamisesta pitäisi olla mahdollisuus myös sopia. Yliopisto kiinnittää huomiota myös siihen, ettei lakiesityksestä käy yksiselitteisesti ilmi se, koskeeko tutkijan oikeus tieteellisen artikkelin rinnakkaistallentamiseen pelkästään kotimaisia tiedekustantajia, vai voidaanko sitä soveltaa myös kansainväliseen julkaisemiseen. Lisäksi yliopisto nostaa esille kysymyksen siitä, voidaanko uuden lain turvin ohittaa tieteellisten kustantajien määräämä embargo rinnakkaistallenteen julkaisemiselle.

Kokonaisuuden kannalta Helsingin yliopisto vielä toteaa, että selvyyden vuoksi tulisi harkita jo vuonna 1961 voimaan tulleen ja tämän jälkeen lukuisia kertoja muutetun tekijänoikeuslain kokonaisuudistusta. Lausuntopyyntöön vastatessa on käynyt selväksi, että tulkintaepäselvyyttä uusien säännösten osalta voi aiheutua muun muassa siitä, että säännöksiin sisältyvien käsitteiden määritelmiä on haettava aiemmista lain valmisteluasiakirjoista. Uudistuksen yhteydessä Helsingin yliopisto toivoo erityisesti tietokoneohjelmia ja tietokantoja koskevan 40 b §:n 2 momentin säännöksen täsmentämistä siten, että itsenäisenä toimivan

tutkijan käsitteen osalta viitattaisiin korkeakoulueksintölaissa omaksuttuun käsitteeseen avoimesta tutkimuksesta.

Väisänen Viivi

Helsingin yliopisto - Helsingin yliopiston lausunnon on allekirjoittanut
rehtori Sari Lindblom